

Naš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsak torek in petek: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Večja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istovrstne vpisane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 v. Pošilja se tudi „Slov. Gospodinja“ posebej.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo tristoletna peti-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsečina: „Star konjak“. — Iz razvalin propadlih strank. — Politični pregled. — Štajersko: Kaj hočemo? Razno. — Primorsko: Razno. — Kranjsko: „Slovenec“ in „Domoljub“ — kakšna lista sta to? — Razno. — Raznoterosti. — Socialno gibanje. Podlistek: Mučenica ruskih bojev za svobodo.

„Star konjak“.

Te besede, ki jih je rabil dr. Ivan Tavčar v volilnem odseku proti enemu izmed poslancev, so postale nov simbol za naše liberalne prvaške može. In če je bilo treba še potrdila Schopenhauerjevemu izreku: kar res ni imelo nikdar in nikjer nobene moči v življenju, tudi nima nobene pravice, so ga naši liberalni prvaki, počenši z dr. Tavčarjem, sijajno podali. Spinozov optimizem so razumevali tako, da so prakticirali pač živere in suum utile quaerere, agere pa so izpustili. Kdaj jih je tudi kdo videl kaj delati? In še danes hočejo samo živeti in povsodi iskati svoje koristi. Varovati svoj obstoj ni samo Spencerju končno stremljenje vseh životin, ampak tudi našim ... liberalnim prvakom. Kdo jim hoče to braniti? Ali ako nimajo v sebi nikakega čuta odgovornosti, nobene vesti t. j. notranjega glasu, ki jim kaže, v koliko lahko zastopajo svoje egoistične namere v nasprotju celokupnih interesov iste socialne zveze, katerej pripadajo i oni, se tudi mi ne moremo ozirati na njih hrepenenje, in naj je še tako srčno.

Kakšna so sredstva in pota, s pomočjo katerih bi se radi ohranili pri življenju?

Ko je prišla zahteva po splošni in enaki volilni pravici, so bili naši prvaki proti njej, ker niso spoznali, da je vse to, kar šele pride, že takorekoč tukaj. Imeli pa tudi niso v svoji sredini nobenega moža, ki bi bil zmožen, po-

gledati razmere skozi očala prihodnjih dni. Krčvito so se oklepali svojih pozicij, sezidanih na predpravicah stanov, in izpreminjati se je začelo to naziranje v njih vrstah šele tedaj, ko so lahko z roko prijeli, da se zahtevi po splošni in enaki volilni pravici ne da več vstavljati, da ni nekaj neobhodno potrebnega samo za najširše mase, ampak tudi za državo in njeno bodočo usodo. Ali udali so se pod pritiskom, iz strahu in ne vsled svojega prepričanja.

Pričeli so lagati sem in tja. Sam dr. Tavčar je izpremenil tekom par mesecev petkrat svoje mnenje. In če pravijo ali pišejo danes zopet, da so za njo, jim izvestno tega nihče ne veruje. Tudi se jim je nudila prilika, pokazati to svoje prepričanje na prav zelo javnem mestu.

Kako je deloval notar Plantan v volilnem odseku, vemo. Na njegovo mesto izvoljenega Gabrščka ni bilo blizu, in zdaj se je nudila še enemu njegovemu poslancu, priti v volilni odsek: dr. Ivan Tavčarju.

Pod pretvezo, da se bojuje za koroške Slovence — ker se odkrito več ne upa — je nastopil proti volilni reformi a hitro pristavil, da je pristaš absolutne splošne in enake volilne pravice. Mož, ki se na desetletja, v takozvanih svojih in svoje stranke boljših časih ni niti zmenil za obmejne Slovence, je zdaj naenkrat njih najgorečnejši zagovornik. Že to dejstvo nam jasno kaže, koliko je dr. Tavčarju in somišljenikom ležeče na koroških Slovencih.

Pričel je z obstrukcijo, češ, da je to zdaj njegova dolžnost.

Ni je čednosti in dolžnosti, o kateri bi se ne dalo dokazati, da je samo pod gotovimi pogoji in razmerami dolžnost in čednost, pod drugačnimi razmerami pa ni več. Izvrševanje vsake dolžnosti ima svoje pogoje in svoje meje. Za

nobeno čednost ali dolžnost se ne more zahtevati, da bi se izvrševala od vsakega človeka na vsakem mestu in ob vsakem času na isti način.

Dr. Tavčarju bo prav dobro znano, da se je nudila v teku petih let, kar imamo mi Slovenci to nesrečo, da imenujemo njega in njegove drugove svojim poslancem, v poslanski zbornici sto in stokrat prilika, vzdigniti svoj glas v prilog obmejnim Slovencem, a storili niso niti enkrat. Kadar smo slišali dr. Tavčarja v zbornici govoriti, ni vedel drugzega povedati, kakor razgrinjati pred celim svetom kranjski boj in napadati svojega nasprotnika dr. Šusteršiča a ne koristiti svojemu narodu ali vsaj svoji stranki. Če pa živi dr. Tavčar v sladki domišljiji, da je bil vsaj eden njegovih nastopov v korist slovenskemu narodu, je lahko prepričan, da se krvavo moti.

Isto cvetko, ki jo je negoval v zbornici, jo je prenesel tudi v odsek. Njegov boj ne velja krivicam Korošcev, njegov boj ne velja volilni reformi, ampak dr. Šusteršiču in šele v drugi vrsti: splošni in enaki volilni pravici. Kjerkoli se mu je le nudila prilika, je mahnil po svojem političnem nasprotniku. Mi poznamo tudi dr. Šusteršiča predobro, da bi dali kaj na njegovo etiko in njegovo navdušenje za demokratizacijo, ali dr. Tavčar kot 53letni mož bi lahko dobro vedel, da se tukaj ne gre, zakaj je kdo za reformo, za etično vrednost njegovega entuziazma za ljudske pravice, ampak da odločuje samo vprašanje: ali sem za ali sem proti. Zakaj pa sem tako, pri glasovanju in v politiki nihče ne vpraša, ker se ne gre za afekte, ampak le za efekte.

Poglejmo orožje dr. Tavčarjeve brezumne obstrukcije še od ene strani. Od tam, kjer pravi, da izvira: iz ljubezni do Korošcev.

Mučenica ruskih bojev za svobodo.

Napisal Roman Strelcov. *)

Na dan 9. marca 1877 po pravoslavnem koledarju je bil tedanji harkovski guverner D. N. Krapotkin smrtno nevarno ranjen. Krapotkin je bil pri prebivalstvu, zlasti pa med revolucionarji zelo nepriljubljen, ker je postopal napram dijakom in političnim jetnikom na grozovit način. Atentat nanj je organizirala skupina revolucionarcev, v kateri je igrala tudi ne ravno neznan vloga tedaj komaj 22letna entuziastka, Ljudmila Wolkenstein. Ko je izvršila zarotniška družba svoj čin, je Ljudmila odpotovala in se mudila pri ruskih izseljencih v Švici, Franciji in Romuniji. V inozemstvu je ostala štiri leta; na jesen 1883 se je vrnila zopet v Rusijo nazaj. Komaj pa stopi na ljuba domača tla, jo primejo oblasti in jo postavijo pred vojno sodišče. Dokazov je bilo malo in Ljudmili bi ne bilo težko rešiti se vsake hude kazni. Ali ona ni hotela tajiti svojega prepričanja in je odkrito pripoznala, da sočuvstvuje s terorističnim delovanjem

*) Ta sestavek je izšel najprej v berlinski reviji Soz. Monatshefte. Pred nekaj dnevi je izšel v hrvatskem žetiku v reškem Novem Listu. Danes ga prinaša še Naš List za slovensko občinstvo.

stranke Narodnaje Volje in pripoznala tudi, da je bila sovedeležna pri atentatu na Krapotkina. Pristavila je še, da je prišla iz inozemstva prav navlašč zato, da posveti svoje moči imenovani stranki. Iz lahkoumljivih vzrokov je smatrali tako odkritosrčnost pred sodnijo kot jako malo umestno in politično. Ali naj bo, saj Ljudmila tudi ni bila nikaka političarka v navadnem smislu te besede. Tudi ni hotela polemizirati, ampak samo žrtvovati se za svoje ljudstvo. Dala bi se mučiti za svoj narod, in zato ji ni bilo na tem, skriti svoje naziranje, da uide s tem kazni. Zavest, da trpi za svoje prepričanje, jo je napolnjevalo z veseljem in ponosna je bila, da je bila obsojena, nositi verige. S popolno mirnostjo je poslušala sodnika, ko ji je bral smrtno obsodbo in ni se hotela sklicati niti na senat, ker obsodba je bila očitno prestroga. Ali vlada sama je izpremenila obsodbo in bila je pomiloščenja na 15letno prisilno delo v rudokopih. Dne 12. oktobra 1884 so jo prepeljali iz Petro-pavlovska v ječo Schlüsselburga, kjer je prebela celih 13 let, do splošnega pomiloščenja leta 1896. Ob tej priliki je bila zopet pomiloščenja to pot na otok Sahalin, kjer je ostala do pričetka rusko-japonske vojne. Življenje na Sahalinu, ki je smatra vlada za olajševalno, ni

bilo Ljudmili nič manj trpko, kakor v Schlüsselburgu. Ko je izbruhnila vojna, so pripeljali vse jetnike s Sahalina na celino in tako je prišla Ljudmila v Vladivostok v daljni Sibiriji. Dne 10. januarja t. l. pa so se vršile tu neke popolnoma mirne manifestacije. Toda vojaštvo je streljalo na neoborožene manifestante; krogla je zadela Ljudmilo in prestrigla nit njenemu življenju. Izdahnila je v starosti 48 let in leži zdaj pokopana v Vladivostoku, 9000 vrst daleč od kraja, kjer se je borila in trpela za svoje prepričanje, za svoj narod.

Ljudmila Aleksandrovna je bila rojena dne 8. septembra 1857 v Kijevu. Njeni starši so bili plemenitega rodu, oče je opravljal vojaško službo. Rodbina je bila svoj čas precej bogata, po očetovi smrti pa se je vse premoženje izgubilo v neki nesrečni spekulaciji. Svojega očeta ni Ljudmila nikdar ljubila, nikdar spoštovala, ker je bil sirov in v vsakem oziru neprijazna oseba. Oče in hčer sta si stala v vednem nasprotju in mnogokrat je prišlo med obema do hrupnih prizorov. Naposled je postalo tako razmerje že neprenosljivo in mati, ki je ljubila svojo hčer uprav strastno, jo je sama poslala k sorodnikom, kjer ji je najela sobo in jo oskrbovala s potrebnim denarjem. Ljudmila je ljubila svojo

Na volilni reformi v prid obmejnemu rojakom bi se dalo pomagati kvečem tako, če pridobi združena slovenska delegacija v odseku večino za kak primeren predlog. Slovenska delegacija rabi v ta namen tudi domače dogodke: uspehe shodov, da se pri svojih zahtevah tudi lahko na kaj opira. Pokazati mora, da se ljudstvo storjenih mu krivic zaveda. Tega gradiva ima v obilni meri. Ako ničesar ne stori, jo zadene vsa odgovornost, ali z obstrukcijo se ničesar več ne doseže. Ne zato, ker je razdelitev slovenskih mandatov že zaključena; ne vsled tega, ker je komedija dr. Tavčarjeve obstrukcije, njeni nagibi in povodi vsakomur znano, ampak ker more biti uspeh obstrukcije samo ali zavlacenje reforme ali pa strmoglavljenje.

Eno kakor drugo je brezumno: zavlacenje na reformi gotovo ničesar ne popravi, strmoglavljenje pa more imeti samo ta uspeh, da nam je reforma oktroirana s cesarsko odredbo v tej obliki, kakor leži pred nami. Kako torej deluje dr. Tavčar za obmejne Slovence?

Ne smemo misliti, da je dr. Tavčar tako slep, da bi tega ne uvidel. To ve prav tako dobro kakor mi drugi. Vemo pa tudi, kaj ga žulji: ne koroške krivice ne volilna reforma, ampak dejstvo, da je njegova stranka tako razgnana in razsuta, tako zavožena, da mora pri volitvah, kakor hitro se vrše te po načelu splošnosti in enakosti, resignirati že naprej na mandate. Kar skuša dr. Tavčar ubiti, ni družega, kakor načelo demokracije. Z obstruiranjem hoče ovirati delo v odseku, da se morejo med tem zopet poiskati nekdanji nasprotniki, ki so utihnili pod pritiskom ljudstva.

In zopet smo tam, kakor prej: s svojim srcem ne bodo naši stari prvaki nikdar za kaj novega, in če tudi so to elementarne človečanske pravice. Na tronih so zrastle in na tronih hočejo sedeti.

Ce so nekdanj res vžigali in bodrili, so postali, ker so zaprli vse dohode k ljudstvu, tekem let... star konjak.

Iz razvalin propadlih strank.

Vodili so nas za nos... mnogo let. Njih veljava, učenost, nezmotljivost... bile so nam svete lastnosti. Bedaki smo bili mi, bedaki so bili naši voditelji. Sedaj razpadajo umetne njih stavbe... njihovi nazori so zabredli v neprozorno temo. Sami so se zgrudili na lažnjivih stebrih svoje politike.

Toliko nas je, menda ne samih puhležev, in vendar ni smel nikdo odpreti svojih ust drugače, kakor če je kričal hripavo in pijano „živio!“ svojim učenim zastopnikom. Zares, da je bilo ugodno tako življenje za „bedno paro“, ki ji ni bilo treba vleči politične cize. Vlačili so jo naši cilindri v belih rokavicah, ošabno in predrzno, a tudi neprevidno in nepremišljeno,

mater brezmejno in pripisovala vse, kar je imela na sebi dobrega, njej.

Pod takimi vplivi se je pojavil pri Ljudmili prav kmalu čut za pravičnost in ljubezen do trpečega človeka. Značilno epizodo iz njene mladosti nam pripoveduje njena sotrpinka in sobojevnica znana revolucionarka Vjera Figner.*) Na gimnaziji je imela za součenko neko deklico, ki je bila vsled svoje grbe od vseh zapuščena. O neki priliki si dovoli eden učiteljev šaljivo opazko o tem grbastem dekletu. Tu se ni mogla Ljudmila več krotiti: „Vi nimate nobene pravice tako ravnati! Vi nimate pravice, poniževati in zasmehovati!“ je kričala nad celim razredom in osramotila s tem tudi svojega učitelja. Ljudmila ni mogla videti človeka trpeti, ne da bi takoj mislila, kako mu pomagati. Tudi živali, sploh vse živeče, je bilo deležno njene ljubezni. Gorej omenjena Vjera Figner, ki je bila tekom 13 let z njo v ječah Schlüsselburga, nam poroča, kako ganljivo se je obnašala napram vsem redkim živalim, ki jih je bilo mo-

tako da so sedaj zvrnili cizo s sabo vred v ostudno mlakužo. Nikdo jih ne mara potegniti iz nje, usmiljenega samaritana ni, ki bi jih hotel oteteti propada. Naj leže v grobovih, katere so si sami poiskali. Luči ni treba prižigati na njih gomilah, ker bi se morda videl ostudni prah njihove bitnosti.

In sedaj rasto iz njih razvalin krepke rastline, polagoma sicer, a tako sigurno, da bodo v kratki dobi nadomestile njih puhlost in praznoto ter vzklike v čvrsto zavest, ki bo kazala boljši pravec sinovom in hčeram zatirane ljudstva.

Kmet in obrtnik sta delala za svoje pijavke, ki so sesale njihovo srčno kri mnogo let. Sedaj sta otrsala te grešnike od sebe, dvigata glavo in mislita. Pomagajmo si sami, odprimo zaklad svoje pameti in zavesti, izberimo si zastopnike iz svoje srede, ki poznajo naše težnje in zahteve. Frak in cilindri in črna suknja so predrage šale za zastopnike delavnih stanov. Proč s stranko klerikalizma in liberalstva, proč s pritajenimi hinavci in na dan s poštenimi zastopniki delavnih moči!

In ti, dragi kmet, obrtnik in delavec, ko se odpočiješ od trdnega napora, ali ne misliš na to, da si delal doslej le za svoje pijavke? Živiš že precej let, delaš in se ubijaš, tudi že dolgo dobo, toda uspeha nimaš. To je vendar vrag in zlo, ki si jih nisi sam kriv. Vodili so te za seboj, a do besede, da, do pravice nisi prišel. Vse, kar so storili tvoji zastopniki, so izkoriščali za svojo udobnost, da so si mastili svoje trebue, lišpali svoj život, ti pa si plačeval za nje, ne da bi dobil od tega kako korist, še manj pa, da bi ti dali račun o svojem postopanju. Vidiš, bedak si bil in prekanjenec so te vodili. — Za blagor naroda, za hasek ljudstva niso storili ničesar, tebe so pustili v bedi in tugi kot brezpravno paro na goli pustinji.

Sedaj ginejo, umirajo. Na njih razvalinah klije novo življenje, življenje boljših pravic za doslej brezpravno živino... Kmet, obrtnik, delavec in tlačeni uradnik so istih misli. V duhu in resnici že živi med nami nova stranka, ki bo v kratkem poteptala grobove svojih tlačiteljev!

L.

Politični pregled.

Poslanska zbornica.

Torkova seja poslanske zbornice je izvanredno dolgo trajala, ker je bil dnevni red precej raznovrsten, poleg tega je potratila mnogo časa afera zaradi nekega dunajskega rekruta, ki očitno ni poraben za službo, a ga vendar vojaštvo noče odpustiti, ampak ga vojaški zdravniki pitajo celo s simulantom itd. Šikane vojaške oblasti so znane, tudi vemo, da mora imeti oficir vedno prav, pa magari da ves svet ve, da ni tako. Ker je vojak, ima prav, in civilist mora

goče tam dobiti, in bodisi vrabec, hrošč ali gosonica. Ta ljubezen do živih bitij ni bila nikaka sentimentalnost jetnice, ampak močno čuvstvo, pod katerega vplivom je stala tudi v dneh svoje prostosti.

In ta Ljudmila je bila teroristinja! Samo ta, ki pozna ruske razmere v 70ih in 80ih letih pobliže, si lahko raztolmači to čudovito protislovje človeške duše. Nežna, ljubka dekleta in mladeniči, ki krvi niti videti niso mogli, so se vdeleževali najstrahovitejših atentatov, ki so uničili mnogo življenj in njim samim prinesli smrt ali muke. Samo velika ljubezen do nesrečnega ljudstva je mogla nagniti te mehko čuteče ljudi do takih dejanj, ki so bila tako nasprotna vsemu njih bitju. Ravno ti mladeniči in dekleta so prenašali v tej svoji nežnosti bolečine, ki se zde tudi najjačim ljudem neprenosljive. Zapadno-evropski bralec si niti približno predočiti ne more, koliko in kakšnih duševnih in telesnih muk morajo prenesti prebivalci Schlüsselburške trdnjave tekom let. Celih 13 let je prebila Ljudmila tako življenje. Ves čas je pričala s svojim vedenjem o pogumu, o heroizmu. Nobeno trpinčenje ni uklonilo njenega ponosa. S poveljnikom trdnjave je živela v neprestanem sporu in je morala prebiti vsled tega večje

molčati. To pot pa, kakor se zdi, so prizadeti krogi jako slabo naleteli. Ker se je obnašal neki polkovnik v zadevi dotičnega bolnega rekruta napram poslancu-civilistu Hoferju, ki je hotel zadevo preiskati, prav tako ošabno, kakor delajo oficirji že po navadi, je sklenila zbornica, da mora vojno ministerstvo odrediti, da prosi polkovnik za odpuščanje poslanca Hoferja in predsednika poslanske zbornice.

Iz glavne debate o novem lekarniškem zakonu posnemamo samo nekatere zanimive podrobnosti, da izve naše občinstvo, kako pretirano visoke cene zahtevajo včasih lekarnarji.

Postava z dne 1. novembra 1818 ukazuje, da ne smejo delati lekarnarji večjega dobička nego po 88%. Danes pa zasluži lekarna pri kininu 325%, pri sodi, ki je za uživanje, 666%, pri hipermangankislem kaliju 869%, pri cinkovem oksidu celo 1600%! Primerjajmo naj še cene raznih zdravil v vojaških in navadnih lekarnah:

	voj. lek.	nav. lek.
slezov čaj s sirupom	8 v.	66 v.
10 opijevih praškov	4 v.	72 v. itd.

Tudi so cene lekarn tekom let izvanredno poskočile. Na Dunaju je bilo dobiti še pred 30. leti lekarno za 36.000 gld., danes so po 100.000 gld. in več.

Združenje českých strank.

Dogovori o združenju vseh českých strank, ki stoje na narodnem programu, so se že pričeli, in sicer se vrše prva posvetovanja med českimi državnimi poslanci na Dunaju. Imenom Staročehov je dobil nalogo pogajati se zaradi koncentracije podpredsednik dr. Žaček. dr. Stran-sky je izjavil v svojem listu, da je proti združitvi.

Slovaki in madžarsko nasilje.

Na Moravskem je zborovala minuli teden češka klerikalna stranka. Na shod je prišlo tudi mnogo Slovakov iz Ogrske. Ljudski shod v Velehradu je odposlal nato papežu v Rimu sledeči brzojav: „30.000 vdeležencev shoda v Višehradu se obrača s prošnjo do prestola Vaše svetlosti, da bi se Vaša svetlost blagodušno usmilila katoličanov na Ogrskem in preprečila zasledovanje in preganjanje slovaške katoliške duhovščine po ogrski vladi in ogrskih škofih.“ Na tem shodu je prišlo do ostrih besed, naperjenih proti madžarskim katoliškim škofom.

Ločitev cerkve od države.

Francoski episkopat (kardinali, nadškofje in škofje) so sklenili posebno pastirsko pismo, ki se prebere to nedeljo po vseh francoskih cerkvah in ki se peča o zakonu ločitve cerkve od države, ki je bil nedavno tega sprejet v zbornici.

Kakor je znano, zahteva postava, da se imajo ustanoviti posebne verske družbe mesto

kazni. Ali tudi te kazni je niso mogle ponižati. Značilen dogodek je bil leta 1890. Eno leto prej je obiskal trdnjavo ministerstvu za notranje zadeve prideljeni general Šebeko. To je bil neotesan in sirov vojak, ki ga ni prav nič ganilo. Ko je vstopil v celico nekega jetnika, mu ni dopadel njegov izraz obraza. „Kaka predrzna fizionomija pa je to? Kdo je to?“ je vprašal poveljnika. Ko je hotel nekdo nekaj ziniti, je zakričal nad njim general: „Ne pozabite, da nadomešča ječa v Schlüsselburgu smrtno kazen! in na mostovž stopivši se obrne proti nadzorniku: „Ti ljudje rezonirajo, se puntajo! Gospod polkovnik, ne pozabite biča, nagajke!“ Pri Ljudmili Wolkenstein dospevši, ji pravi: „Vi se obnašate uporljivo. Vedno sedite v zaporu. Ne pozabite, da so zapisane v jetniških predpisih tudi palice!“ Vse te surovosti so prišle tako nepričakovano, da ni mogel dati nihče takoj primerne odgovora. Zato so sklenili, če se general še kdaj vrne, ga nihče izmed jetnikov ne pozdravi in mu ne da nobenega odgovora. Na ta način so mu hoteli izraziti, naj se umakne iz celice. Minulo je leto, a generala Šebeka ni bilo. Kar naenkrat pa pride v spremstvu ministra za notranje zadeve J. N. Durnova (ne zamenjati s sedaj znamenitim P. N. Durnovim), ali

*) Vjera Figner, svoj čas vsled svoje krasote po celi Rusiji sloveča plemkinja, je bila sozarotnica atentata na carja Aleksandra II. dne 13. marca 1883. Iz ječe je prišla po zimi leta 1904. in zdaj živi v Švici. Ured.

sedanje cerkvene uprave. Te verske družbe pa so podložne državnemu nadzorstvu in ne papežu.

Episkopat izjavlja v tem pismu, da papež ni mogel sprejeti zakona, ki zahteva ločitev cerkve od države in za cerkev novo organizacijo, ker bi bile s tem kršene najsvetejše življenske pravice cerkve. Pastirsko pismo protestira dalje proti trditvi, da bi odklonila papež ali episkopat ta novi zakon iz sovraštva do republike in izjavlja, tudi če se ustanove proti papeževi volji kake verske družbe, bodo te samo po imenu katoliške, a od Vatikana nikdar pripoznane.

Pismo brani z vso odločnostjo hierarhijo (gospodstvo duhovščine) češ da je od Boga postavljena in zaključuje v mnenju, da ne pride v Franciji vsled sedanjih dogodkov do nakega verskega boja. Če pa bi država vzlic temu hotela izvesti zakon, dobe vsi duhovniki navodilo, kako jim je ravnati.

K temu pismu piše *Matin*, da se pojavlja v državi struja, ki hoče ustanoviti v državi francosko narodno cerkev, neodvisno od Rima. Tak cerkveni razkol naj pomaga ustanoviti liga z imenom: Francija Francozom. Nadalje zatrjuje *Matin*, da je papežev odpor (enkrat je že vse kazalo, da sprejme papež ločitev) pripisovati nemškemu vplivu v Vatikanu. Kakor je stal ustanovitelj jezuitov, Ignacij Loyola, v službi pruske države, tako so tudi danes jezuiti tisti, ki so storili, da je postal Rim nemški in vsled tega nasprotuje Franciji (*Le Matin* je po vladi inspiriran list.)

Journal des Débats pravi, da je čitati iz pastirskega pisma samo zadrego cerkvenih glavarjev, ki ne vedo še, odkod in po kaki poti naj si zasigurajo za tako organizacijo potrebna denarna sredstva.

Temps svari francosko duhovščino, da naj ne nateguje preveč loka, češ da bo trpela vsled preostre organizacije le vera; tudi služijo tako cerkveni krogi nevede kot orožje proti francoskim težnjam.

Nasproti temu pozdravljajo nazadnjaški listi pismo s posebnim zadoščenjem. Tako pravi *Gaulois*, da prinese pismo vladi veliko razočaranje, ker se ni pokazalo njeno pričakovanje, ampak se drže škofje prav verno papeža. Senator *Ranc* piše v listu *Aurore*: Moč Rima vlada.

Prvo potovanje francoskega predsednika.

Predsednik francoske republike je imel te dni svoje prvo uradno potovanje, in sicer je šel na obisk kolonijalne razstave v Marseju, kjer so ga sprejeli z velikimi slovesnostmi. Zanimivo je, da poročajo o tem dohodu v to razstavo, ki se je izvršil med samimi girlandami, zastavami in špalirji, na dolgo in široko tudi socialistični listi. Ob tej priliki je imel *Faljer* dolg govor, kjer je posebno povdarjal, da je razmerje med

ni imel poguma, vstopiti v kako celico, ampak je čakal vedno na mostovžu. Samo v Ljudmilino celico je stopil z ministrom vred. Ljudmila ni prejela več časa nobene vesti o svoji materi in to jo je grozno mučilo. Hrepenela je vsaj po enem sporočilu o njej in nato je računil general. Po pozdravu prične takoj: „Vaša mati...“ Ali Ljudmila ga je pretrgala sredi besed in ga vprašala ob navzočnosti ministra: „Ste Vi general Šebeko?“ — „Da, jaz sem“, je bil odgovor. Nato Ljudmila: „No, od Vas nočem ničesar slišati niti o svoji materi“.

Sotrpinkam v Schlüssellburgu je lajšala vse bolečine. Vsi so jo hoteli videti čim večkrat. Razdeliti se je morala v več delov, kakor se je izrazila ena njenih sojetnic. Ko so dobili zaprti v Schlüssellburgu po preteku mnogih let dovoljenje, da se smejo sprehajati po dva in dva, in se obstavljati nekaj časa na vrtu, je oddelila Ljudmila svoj sprehod vedno tako, da je govorila lahko zapored s čim več tovariši. Nobene prošnje ni hotela in ni mogla odbiti. In tovariši so jo zaradi tega visoko čislali in celo oboževali.

Anglijo in Francijo ob času tako ugodno, kakor le malokdaj. *Faljera* so pozdravili v luki tudi španske, italijanske in angleške bojne ladje.

Francosko-angleško zblizanje.

Vedno bolj jasno postaja, da je vnanjim zastopnikom Francije in Anglije še nekaj drugega na sreč, in ne samo prijateljski medsebojni odnosi. Če tudi so morda ponovne trditve nacionalističnega *Liberté* (Svoboda), da je vojaški dogovor med obema državama že dognan, pretirane, vendar je gotovo, da se prizadevajo tako v Franciji kakor v Angliji združiti taki krogi, ki so nasprotni silnemu trgovinskemu razvoju Nemčije, v svrhu skupnega cilja. Kaj mora to biti? Gotovo nič drugega nego spraviti v nevarnost mir v Evropi. Socialistični francoski listi že napovedujejo boj taki, za mir nevarni zvezi.

Vstaja na Kubu.

Boji se ves čas nadaljujejo. Da napravi konec prelivanju krvi, je poslal predsednik Združenih Držav na otok svojega vojnega ministra, z naročilom, da poroča o položaju, v resnici pa, da doseže sporazum. V Kubanskem vodovju je že vse polno križark in torpedovk združenih držav. Predsednik Kube, Palma, je pripravljen odstopiti.

Ustava v Perziji.

O priliki razglasitve ustave v Perziji je prišlo v Teheranu do velikih nemirov, ki jih je vprizorila zlasti napredku sovražna duhovščina. Prijatelji ustave, med katerimi je zlasti mnogo trgovcev, ki so svoje prodajalne zaprli, so se podali na angleško poslaništvo, da prisilijo na ta način šaha do odločilne besede. Zdi se, da so zdaj vse ovire mirnemu razvoju odstranjene. V prvič odkar obstoji današnja perzijska država, bo sklican tam narodni zbor, ki bo štel 156 poslancev (60 iz Teherana, 96 iz drugih krajev; Teheran je glavno mesto dežele in šteje četr milijona prebivalcev). Poslanecem je zajamčena nedotakljivost. Volitve se imajo vršiti vsake dve leti.

Štajersko.

Kaj hočemo?

Štajerski Slovenci, kaj hočemo? Tako je naslov 35 strani broječi brošuri, ki jo je izdal „osnovni odbor v Celju“ in je podpisana po sledečih gg.: J. Šinko, župan v Središču; Benj. Kunej, tajnik v Brežicah; Dr. Rih. Karba, zdravnik na Vranskem; Jos. Zdolšek, posestnik na Ponikvi; Fr. Štupica, notar v Št. Lenartu; Rad. Škoflek, nadučitelj v p. v Vojniku; Bl. Urleb, župan v Št. Jurju; Iv. Pleskovič, rač. vodja v Trbovljah; Dom. Majcen, rudar v Hrastniku; Dr. K. Chloupek, zdravnik v Ljutomeru; Vek. Spindler, časnikar v Celju.

Kaj hočemo? — v tem znamenju se je izvršil pri nas prvi klic nezadovoljnosti nad stari razmerami. Kaj hočemo: tako se sprašujejo in dopovedujejo novo nastopajoči.

Na Štajerskem je bilo nekaj ognjišče slovenske politike. Ali od tedaj so minula desetletja in v tem se je marsikaj izpremenilo. V političnem oziru je dandanes Štajerska najbolj zanemarjeno slovensko ozemlje. Štajersko rodoljubje prvakov, ki je svoj čas tako slovelo in je stavljala te rodoljube zlasti akademična mladina za vzgled kranjskim liberalnim prvakom, ves ta sijaj se je razblinil, kakor hipna pena na vodi. Kakor kranjskim, tako je bil tudi štajerskim prvakom narod le molzna krava, od katere so se redili, s pomočjo katerega so si sezidali svoje mogočne pozicije. Kaj so jim bile mar ljudske potrebe, ljudske želje? Rodoljubje jim je bilo plašč, pod katerim so skrivali svojo sebičnost; politika jim je služila kot sredstvo, s katerim se pride hitro do svojega cilja. Ponosni so na svoje denarne zavode, ki so jih ustanovili, a tudi pri tem nastane vprašanje, komu so največ koristili!

Najsijajnejši dokaz, da so vse gorenje besede resnične, nam spričuje ravno vpogled v

naše politične razmere. Svoj čas je bilo prav v tem listu statistično dokazano, da zanimanje štajerskih Slovencev za politično vprašanje pada, da imamo toliko — da so naši rodoljubi stali na straži, bi kaj takega nikdar ne bilo mogoče — tujega uradništva pri nas, kakor da bi bilo na slovenskem Štajerskem celih pet milijonov Nemcev. V takem razmerju nam je vlada pravična — in naši prvaki se niso upali ničesar storiti proti tej vladi!

V predležeči knjižici, kjer se razvijajo nekake osnovne misli nove stranke in lista, ki naj se ustanovi pri nas, vidimo sicer, da je namenjen po eni strani boj prvakom, po drugi strani se obljubuje bojevati za narodne pravice. Podpisana imena obljubujejo mnogo, ali enega pogrešamo: izjave absolutnega demokratizma, dasi priznamo, da se povsodi povdarja, da so voditelji in politiki le nekako sredstvo, po katerem naj pride narodna zahteva in želja do javne besede in uresničenja.

Nimamo povoda, dvomiti v demokratični duh podpisanih, tudi bi bila vsaka sodba pre zgodnja, dokler nimamo pred seboj njih dejanj, ali preden se novi program definitivno sklene, bi bilo želeti, da se da o njem prilika javne diskusije, ker ta program naj bo tak, da je mogoče dobiti stranki pristašev tudi po drugih slovenskih kronovinah. D.

Nedeljski počitek. Štajerski deželni zakonik od 23. t. m. prinaša naredbo namestništva, ki vrejuje nedeljski počitek. Prvotna naredba se je izdala že lani 29. oktobra, a se je izkazala v nekaterih točkah pretrda in kvarljiva. Ta nova naredba popravlja razne določbe lanske, zlasti olajšuje tozadevne predpise za deželno glavno mesto Gradec.

Na Ljubnem v Savinjski dolini se vrši v prid pogorelcem v Radmirju v nedeljo, dne 30. t. m. ljudska veselica. Svirala bode „Šoštanjska godba“, gledališki diletantje iz Mozirja uprizorijo igro „Brat Sokol“, nastopijo pevci in sploh se bode skrbelo za zabavo. Na veseličnem prostoru („Na forštu“) bodo postavljeni šotori, kjer se bodo dobivala mrzla jedila, vino, pivo, sladčice itd. Začetek točno ob 3. uri popoldne. Vstopnina prostovoljna. V slučaju slabega vremena se vrši veselica gostilni g. Krolnik. Glede na dobrodelni namen se pričakuje velika vdeležba, toliko bolj, ker se vsled skrajno neugodnega vremena veselica dne 16. t. m. istotam ni mogla v polnem oziru vršiti.

V korist celjski dijaški huhinji vprizori pevsko in tamburaško društvo Zvon v Trbovljah to nedeljo v Skalni kleti pri Celju koncert. Vstopnina za osebo samo 30 v.

Zopet izgredi. Trboveljsko pazn. in celjsko del. podp. društvo je napravilo minulo nedeljo poučni izlet v delniško pivovarno v Laškem. Ko so prišli Slovenci iz tovarne, so jih nahrtili nemški vročerkvneži, jih spremili na postajo, kjer so tulili in kričali na vse mogoče lepe načine. Tudi ženske! Zopetne demonstracije so bile, ko so prišli izletniki v Celje, kjer je bilo pred Narodnim domom divjanje prave druhali. Na vsak način so Nemci na to svojo kulturo zelo ponosni.

V Mozirju je v nedeljo 30. t. m. v gostilni na pošti politično zborovanje. Dnevni red: naše gospodarstvo in volilna reforma. Govornik državni poslanec dr. Vovšek.

Služba učitelja s 3. plač. r. in prostim stanovanjem je razpisana na 4 razredni ljudski šoli pri Sv. Ani na Krembergu v Slov. Goricah.

8 več kot 145! Kje? V Rogatecu. Tu imajo nemško ljudsko šolo, a skoro vsi otroci so slovenski razen kakih 8 med 145, ki pa znajo tudi že nekaj slovenski, a pouk v šoli je ves nemški. Vspehi so skoro isti, kakor če bi bil pouk n. pr. italijanski, francoski ali kitajski. Pa kaj briga to sovražnike slovenskega ljudstva in napredka?

Naročitev razglednic — pri komu? Podružnica sv. Cirila in Metoda v Trbovljah si je dala izgotoviti po slov. umetniškem društvu „Vesna“ (Dunaj III. Kollergasse št. 20., IV. nadstr.) razglednice in jih sama založila. Domači narodni trgovci in gostilničarji so jih prevzeli v brezplačno razprodajo. Ves čisti dobiček

pripade Ciril-Metodovi družbi. Ali se ne bi dalo to izvesti tudi drugod? Posebno narodna društva bi lahko to oskrbela. Koliko razglednic — in kakih — se piše, od katerih ima dobiček spekulant, a z lastno založbo v društvi bi koristili svojim umetnikom in svoji družbi Ciril-Metodovi!

Koroško.

Vodno silo Milštatskega jezera hoče vporabiti neka ameriška družba v industrijske namene. Po Koroškem nameravajo sploh porabiti vse vodne moči in vstanoviti električna podjetja. Po uporabi moči „Milštatskega jezera“ upajo, da dobe moči za 40.000 konjskih sil.

Kmetijska šola v Velikovecu. Zimski tečaj kmetijske šole v Velikovecu se prične dne 5. novembra t. l. in bo trajal pet in pol meseca. Sprejmejo se kmetijski sinovi, ki so vsaj že 16. leto dopolnili. Nekolekovane prošnje za sprejem je doposlali do 15. oktobra t. l. vodstvu šole v Velikovecu. Natančna pojasnila se istotako tam zvedo.

Ziljsko železnico nameravajo podaljšati. Tozadevno koncesijo za predpriprave v nadaljevanju te proge do Kotič oziroma Mute je železniško ministrstvo podelilo delniški družbi ziljske železnice.

Narodna požrtvovalnost. Občinski odbor občine Bistrica je v svoji seji dne 7. sept. t. l. enoglasno sklenil kolekovati vsa uradna pisma z narodnim kolekom naše dične družbe sv. Cirila in Metoda. Temu naj bi sledile druge slovenske občine, posojilnice, kakor tudi v prvi vrsti cerkvena predstojništva.

Vojaška slast. Na celovškem vojaškem vežbališču se je obesil neki huzar-novinec na vrvi, kakršne rabijo vojaki pri snaženju pušk. Vzrok samomoru je — kakor trdijo — prevelika strogost višjih.

Primorsko.

Nabrežinski delavci so otvorili javno ljudsko knjižnico. Želeti je, da bi sledili temu vzgledu mnogi posnemalci.

15 milijonov kron bi veljala napeljava električne sile za novo bohinjsko železnico. Vodno silo bi dobili iz Save in Radovne, ki bi dajala toliko elektrike, da bi vozilo po progi lahko na dan do 60 vlakov.

„Edinost“ in „Novi List“ prideta dne 8. oktobra pred tržaške porotnike. Urednik „Edinosti“ Makso Cotič toži zavoljo razžaljenja časti potom tiskopisa odgovornega urednika „Novega Lista“ Antona Švara in lastnika tiskarne Dolenc Frana Poliča.

Slovani v Istri. V Voloskem, kjer je do sto hrvaških otrok, še zdaj ni redne hrvaške šole. V Opatiji se je vpisalo letos v šolo 230 otrok, a na razpolago sta samo dva javna učitelja. Občina je prosila že lani za nameščenje tretjega učitelja, a še do danes ni odgovora. Če bi bili predložili kak italjanski razred, bi bilo že trikrat vse ugodno rešeno.

142 učencev se je vpisalo v prvi razred goriške gimnazije. Prvega razreda je vsled tega troje. Učencev je polovica Slovencev, polovica Italjanov.

Notarjem v Tolminu je imenovan červinjanski not. kandidat dr. Feliks pl. Fabio.

Največjo ladjo naše trgovske mornarice so zgradili te dni v lojdovem arzenalu. Ladja je dolga 133 m, visoka 12 m, široka 16 m.

Albanski vodja v Trstu. Pred tremi meseci smo poročali, da so zaprle v Trstu avstrijske oblasti na zahtevo Turčije Kini Mati Koksa. Turčija je zahtevala, da ga izroči Avstrija njej. Justično ministrstvo je sklenilo zdaj dogovorno z ministerstvom za zunanje zadeve, da Albanca ne izroče Turčiji. Vsled tega je bil Albanec izpuščen iz zapora, ki ga je zapustil minulo nedeljo.

Kranjsko.

„Slovenec“ in „Domoljub“ — kakšna lista sta to?

Politika se je rodila kot izraz gospodarskih bojev. Imovitejši sloji so hoteli izkoriščati revnejše s tem, da so jih hoteli vladati. Zati-ranec je vstal in se je hotel polastiti tistih mest, odkoder mu je narekoval njegov gospodar postave.

Pri nas Slovencih takega boja nimamo. V politiki se nam ne gre za gospodarsko vprašanje mase, zatirancev, ampak za vprašanje, ali naj odločuje nad nami klerikalni ali liberalni imovitež. Naša politika ne dela za koristi ljudstva, ampak samo za koristi „boljših“ stanov: tu duhovščina, tam advokatje itd. Eni kakor drugi hočejo imeti ljudstvo samo vsled tega za seboj, ker upajo dobiti s tem politično moč in z njeno pomočjo ubiti in ugnati svojega nasprotnika.

Gotovo je, da je namen take politike že samposebi nepošten, ker eni kakor drugi morajo slepiti narod; kakšne morajo biti potem še razmere, če so tudi sredstva nepoštena?

Če se postavita dva človeka drug proti drugemu, eden oborožen s pestjo, drugi s kolom, se hitro vidi, da mora vplivati neenakost orožja na izid boja. In takega grdega sredstva se poslužujejo tudi naši klerikalci proti vsakomur, kdor ni njih slep pristaš.

Mislimo predvsem na „Slovenca“ in „Domoljuba“.

Že itak je velika nevarnost in mnogo prilike, da dela časopisje krivico temu ali onemu možu. Poštenega človeka namen ne sme nikdar biti, storiti komu namenoma krivico ali celo še na tak način, da se drugi ne more potegniti za svojo čast in svoje pravice. Človek, ki dela na tak način proti sočloveku, vzbuja že vsled tega velik in povsem opravičen dvom o svojem poštenju.

Postava zahteva, da mora biti podpisan na vsakem listu mož, ki odgovarja za vsebino časopisa tudi pred sodiščem, če je treba. Tako se nudi vsakomur, ki je bil v kakem listu opsovan ali se mu je očitalo grdo, kaznjivo dejanje, poiskati si zadoščenja pred sodiščem, če tudi so dostikrat sestavljena taka poročila tako zvito, da vsakdo, ki čita, ve, zakaj in proti komu se gre, a dotičnik vendar ne more dokazati, da je šlo nanj.

Pet let prej, preden je bil sklican naš prvi ustavni državni zbor, je bil izdan tiskovni zakon (1862), ki je zahteval za vsak list posebnega urednika, zato še ni v njem nobenega paragrafa, ki bi prepovedoval pod zaščito poslanske nedotakljivosti stoječim možem, prevzeti mesto takega odgovornega urednika. Kajti tudi če tožim takega moža, mu ne morem do živga: sodišče ne sme urednika preganjati, ampak mora prositi prej zbornico za dovoljenje. Zbornica pa takega dovoljenja, kjer se gre za politične prestopke, ne da. Tako ne dobi opsovani in osramoteni nikjer pravice.

Poštene stranke in listi nastavljajo vsled tega kot odgovorne urednike samo take, ki dajo lahko povsodi odgovor za vsebino lista. Ako pomislimo, da celo socialistični listi, ki so bili svoj čas tako strahovito preganjani od vlade, niso dali na čelo lista človeka, ki bi bil obenem poslanec, moramo pač uvideti, kako nepošteno politično sredstvo je, postaviti kak list pod poslaniško zaščito.

Dolgo vrsto let je stal pod tako toplo suknjo „Slovenski Narod“, in pisal je, kar je hotel. Natolceval je, da se je kar kadilo, ali do živga mu ni bilo mogoče: varoval ga je poslanec dr. Tavčar. Nekaj mesecev sem je, odkar se je ta list vendar odpovedal takemu nečuvnemu varstvu.

Vzlic temu pa imamo Slovenci še vedno dvoje listov, ki se skrivata pod poslansko zaščito. In ta dva lista sta Slovenec in Domoljub, glasili kranjske klerikalne stranke, ali kakor se imenuje ta v zadnjih mesecih S. L. S.

Na dlani leži torej, kako sramotno je, ako se postavi kak list pod tako varstvo in jasno

je na prvi mah, da se postavi pod tak plašč samo list, ki takega varstva neobhodno potrebuje.

Kaj sledi iz tega? Kdor potrebuje tako visoke obrambe, nima čistih rok. Boji se sodišča samo tisti, ki ima vzrok za to.

Zato je naša pravica, da odrekujemo vsakemu časopisu, ki se postavlja pod poslansko zaščito, naslov poštenega lista. Kdor ne počne takih dejanj, da se ne boji odgovarjati za nje pred sodnikom, ne potrebuje nobene druge in drugačne obrambe, kakor je daje zakon vsakemu državljanu. In če potrebuje cela stranka paragraf poslanske nedotakljivosti, da krije z njim svoje pisanje, pade na njo ravno ista obsodba kako na njeni organ.

Sredstvo, ki se je poslužujejo naši klerikalni proti svojim nasprotnikom, je tako nepošteno, da se mora tega vsak človek sramovati. Samo kdo se ne? Naši klerikalci.

Listu pa, ki ni dolžan odgovarjati za svoje pisanje, tudi nihče ničesar zaupati ne more, kaj šele, da bi mu kaj veroval, kajti pod poslansko varstvo se poda samo tisti, ki ima namen, delati nepošteno z lažjo, natolcevanjem i. t. d. Kdor tega namena nima, tudi poslanca ne potrebuje, da bi ga ščitil. Zato Slovenec ali Domoljub lahko še v naprej ozmerjata svoje nasprotnike z barabami itd., pa jim nihče ne more preprečiti. Kako pa naj grem pred sodnika, če že naprej vem, da ničesar ne opravi.

Vsak pošteno misleč človek, pa naj pripada kateri stranki ali mišljenju hoče, mora priznati, da je tako početje, kakor ga najdemo pri Slovencu in Domoljubu, skrajno nemoralno, nedostojno in sramotno za lista kakor za njegove somišljenike.

Osebne vesti. Sodn. avskultant Avseec iz Kranja je prestavljen v Kozje na Štajerskem.

Zgodilo se je veliko čudo. Naš veliki boj, ki ga vodimo proti škandaloznim razmeram v deželnihi zavodih, je prezrlo malodane vse slovensko časopisje. Mi vemo prav dobro, odkod to izvira, vendar se nam zdi, da je vsaj stvar samobsebi tako vredna, da se jo pove svojim čitateljem. Najprej je povedal nekaj besed k temu boju Notranjec, potem Rdeči Prapor, in zdaj — tu je tisto veliko čudo — tudi ljubljanski Slovenec, ki piše tole: Zadnji čas smo o upravi dr. Karola Bleiweisa v dež. blaznici čitali tako kričeče stvari, da bi bila dolžnost deželnega odbora zadeve urediti, ker sicer napram obtožbam, da blazni onečaščajo okoliške otroke itd., v deželnem zboru ne bo imel prelahkega stališča. Napačno in obsodbe vredno je, ako si deželni odbor nalašč maši ušesa. Njegova dolžnost je, odpraviti nedostatke!

Za pomoč pogorelcem na Studencu, okraj Postojna, so podpore nujno potrebne. V svrhu dosege državne pomoči so poslanci Žitnik in tovariši v državnem zboru nujno predlagali, naj se dovoli taka podpora.

Raznoterosti.

Hrvatska učiteljska zveza je imela minulo nedeljo v Zagrebu svoj občni zbor. Navzočih je bilo 1000 učiteljev in učiteljic. Zahtevala je zvišanje plač za učitelje in da naj imajo učiteljice isto plačo kot učitelji. Navzočih je bilo šest poslancev. Govorili so poslanci dr. Frank, dr. Šurmin in Zagorac ter zagotavljali, da bodo nastopili za učitelje. — En mesec prej se je vršil v Belgradu, kakor smo že poročali, I. kongres srbskega učiteljstva, kjer se je sklenila jugoslovanska učiteljska zveza in je bila v ta namen sprejeta naslednja resolucija: „Učitelji Srbi, Hrvati, Slovenci in Bolgari, ki prisostvujejo I. srbskemu učiteljskemu kongresu, enodušno izrekajo željo, da bi se udeležilo in organiziralo moralno edinstvo med jugoslovanskim učiteljstvom. Zategadelj pozivljajo vse navzoče, da razmišljajo, kako bi se ta ideja popularizirala, in pozivljajo začasni odbor, ki je vodil to posvetovanje, naj ukrene, da se leta 1907 ob velikih počitnicah skliče prvi jugoslovanski učiteljski sestanek, ki naj to idejo realizuje.“ — Ustanovitev take zveze je na shodu utemeljeval gospod Šega.

Slovensko Planinsko društvo je izdalo seznamek markiranih potov. Knjižica obsega 6 tiskanih pol in je kot žepna knjižica zelo priročna. Sprejeti so v seznamek vsi markirani poti „Slovenskega planinskega društva“, radi popolnosti zvez pa tudi neke nemarkirane ceste ob gorskih prelazih ter za zveze važni poti, ki so jih priredila druga društva. Gradivo je razdeljeno na 10 delov z vpoštovanjem zemljepisne lege in lahke razpreglednosti. V posameznih oddelkih so razvrščeni poti po glavnih izhodiščih, ki imajo radi lahkega pregleda posebno rubriko, označeni pa so poti na kratko po smeri in po najvažnejših točkah, in kjer treba, je dodan v kratkih potezah tudi opis pota. Kot dodatek se je natisil novi tarif za vodnike in nosače, ki je določen po okrajnih glavarstvih v Radovljici in Kamniku, imenik novih in starih vodnikov. Nova knjižica je popoln seznamek vseh potov po slovenskih pokrajinah, torej je pravi kašipot ne samo turistom, nego sploh potujočemu občinstvu. Seznamek je prvo delo, ki obseza vse slovenske pokrajine. Knjižico razprodaja osrednji odbor „Slovenskega planinskega društva“ po 1 K, po pošti 5 vin. več. V knjižgarnah se dobi po 1 K 20 vin. Želeti je, da bi izdajalo S. P. D. tudi razne potovodnike po naših planinah, kakor so češke publikacije o naših Julskih in Savinjskih Alpah.

Naj strelja sin-vojak na očeta? Nemški cesar Viljem je dejal o neki priliki: starši morajo vzgojiti sinove tako, da streljajo le-ti, če pridejo k vojakom, v slučaju povelja tudi na svoje očete in matere. S tem izrekom se je pečal neki socialistični govornik na shodu, in dejal, da takega povelja ni treba izpolniti. Hitro je prišel mož pred sodišče, obtožen, da je hujskal proti pokorščini gosposke. Obtoženi ni tajil, da je rabil te besede, a je dejal, da ni vendar dosedaj še nobene postave, ki bi zapovedovala, streljati eventualno tudi očeta in mater. Nihče ni dolžan, vzgojiti svojih sinov tako, da bi morali izvršiti v s a k o vojaško povelje. Sodnik obtožencu ni drugzega mogel, nego ga oprostiti.

Socialno gibanje.

Štrajk sodarjev v Trstu končan. Štrajk sodarjev, ki je trajal šest tednov, je končan. Sodarji so si priborili s štrajkom ugodnost, da bodo delali pol ure manj na dan nego doslej. Dalje so si priborili povišanje tedenske plače za 15%.

Strankarski shod nemške socialne demokracije se vrši te dni v Manheimu na Nemškem. Obširneje poročilo o tem shodu poročamo.

Disciplina v stranki. Vzorno disciplino v svoji stranki so pokazali francoski socialisti posenske federacije. Njih sodrug Aubriot je prišel v ožjo volitev z radikalnim kandidatom. Federacija je sklenila, da naj Aubriot na korist radikalnemu kandidatu odstopi. Ta pa tega ni hotel storiti. Vsled tega se je sešel minule dni razsodniški odbor stranke in obsodil kandidata, ki se ni podvrgel strankini zahtevi, v petletno izgubo pravice, nastopiti kot kandidat te stranke.

Listnica uredništva. „Iz razvalin propadlih strank“: Prosim Vas, blagovolite javiti svoj polni naslov na: F. L. Tuma, Dunaj III. Khungasse 22, ki Vam jamči diskretnost v vsakem oziru. (Velja tudi za druge gg.)

Stavbeno, umetno in konstruktorsko ključavničarstvo.
Hidravlične vidre in sesalke.

JOSIP WEIBL

J. Spreitzerja nasl.

Ljubljana

Slomšekove ulice 4.

Žično omrežje na stroj, obhajilne mize, ograje na mirodvoru, vežna vrata, obmejno omrežje, stolpni križi, balkoni, verande, štedilniki itd. 12-4

Brezskrbno

družinsko srečo garantira najvažnejša knjiga o preoblagodarjenju z otroci. Z nad tisoč zahval. pismi pošilja diskretno proti 90 v. v avstr. poštah znamkah ga. A. Kaupa, Berlin S. W. 296 Lindenstrasse. 50.

Popolnoma popravljena hiša

št. 78 v Kamniku, vlg. Budnarjeva

z vrtom se takoj

v najem odda.

Pojasnila daje **Cerar v Lukovici.**

Oglejte si — **poljedelskih strojev**, slamoreznic, čistilnic, največjo zalogo mlatilnic, gepelnov in preš za grozdje in sadje, štedilnikov, peči, železnih nagrobni križev itd. pri

FR. STUPICA v LJUBLJANI na Marije Terezije cesti št. 1 in na Valvazorjevem trgu 6, nasproti Križanske cerkve.

Ravnatom zamorete kupiti vsak čas po najnižjih cenah traverze, železniške šine, cement in vse druge stavbne potrebščine, razno orodje, sesalke za vodo, vino in gnojnice, vseh vrst tehtnice in uteži in vse druge v železninsko stroko spadajoče predmete.

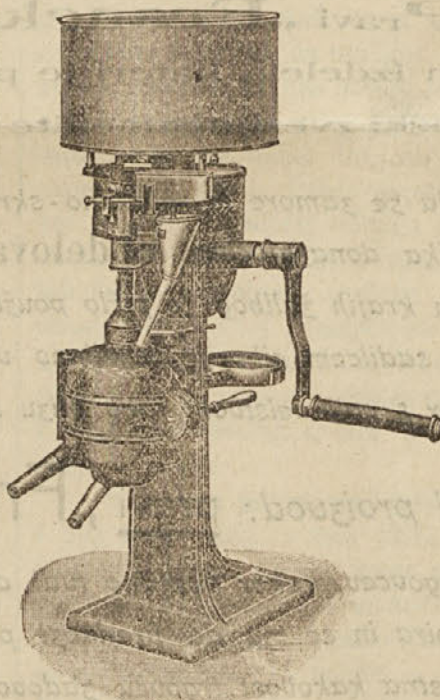
BIBE

Brezalkoholna pijača iz vrstnega okusa iz sadnega soka.

Nareja jo **G. PICCOLI**, lekarnar v Ljubljani.

En del tega soka, pomešanega s petimi deli vode, da za mlade in stare, za zdrave in bolne prijetno, žejo gasečo, redilno in za prebavne organe zdravo pijačo.

1 steklenica 1 krono. Naročila se izvršujejo točno po povzetju.

Iščemo zastopnikov

na vseh sposobnih tržiščih za prodajo naših prvovrstnih strojev za posnemanje mleka

originalnih Meys-posnemalnikov

Prosto viseč, na kroglastih ležiščih tekoč izločilni bobnič, igraje lahek tek, kolesovje je popolnoma pokrito, olja se porabi zelo malo, posnemanje je najnatančnejše, trpežnost največja. — Spričevala o 12- in večletni uporabi.

Edini izdelovatelji:

6-4

Jos. Meys & Co., Hennef (Sieg) (Nemčija).

Oglasijo naj se le taki kupei, ki bodo kupili stroje za lasten gotov račun.

Pozor! Čitaj!
Bolnemu zdravje!

20-1

Pozor! Čitaj!
Slabemu moč!

Pakraške želodčne kapljice.

Pakraške želodčne kapljice: Delujejo izvrstno pri vseh želodčnih in črevesnih boleznih ter odstranjujejo krče, boleti iz želodca, vetrove in čistijo kri, pospešujejo prebavo, zganjajo male in velike gliste, odstranjujejo mrzlico in vse druge bolezni, ki vsled mrzlice nastajajo. Zdravijo vse boleti na jetrih in vranici. Najboljše sredstvo proti boleti maternice in madron; zato ne smejo manjkati v nobeni meščanski in kmečki hiši. — Naj vsakdo naroči in naslovi: Peter Jurišić, lekarnar v Pakracu št. 60, Slavonija. — Denar se pošilja naprej ali s poštanim povzetjem.

Cena je sledeča (franko na vsako pošto): 12 stekleničic (1 ducat) 5 K, 24 stekleničic (2 ducata) 8 K 60 v., 36 stekleničic (3 ducati) 12 K 40 v.

Slavonska zel.

Slavonska zel se rabi z vprav sijajnim in najboljšim uspehom proti zastarelemu kašlju, bolečinam v prsih, zamolklosti, hripavosti v grlu, težkemu dihanju, astmi, proti bodanju, kataru in odstranjuje goste sline ter deluje izvrstno pri vseh, tudi najstarejših prsni in pljučnih bolečinah. Moja zdravila Pakraške želodčne kapljice in Slavonska zel priporočajo mnogi najboljši zdravniki.

Cena je sledeča, (franko na vsako pošto): 2 originalni steklenici 3 K 40 v.; 4 originalne steklenice 5 K 80 v.; 6 originalnih steklenic 8 K 20 v.

Manj od dveh steklenic se ne razpošilja. Prosim, da se naročuje naravnost na mene pod naslovom:

P. Jurišić, lekarnar v Pakracu št. 60, Slavonija.

Čitaj! Naroči! Ne bo Ti žal!

Izborno zalogo vsakovrstnih
novih in starih vin v sodih
in steklenicah priporoča

ANTON MÜLLER

vinotržec v Domžalah

(Kranjsko).

Tri goldinarje velja poštni zabojček
brutto 5 kilo (okoli
50 do 60 kosov) **toaletnega mila (odpadkov)**

lepo sortiranega z vijoličnim, rožnim, heliotrop, mošusovim, šmarničnim
breskvinim itd. duhom.

Razpošilja proti povzetju podjetje Manhattan
Budapešta, VII. Bezeredy ul. 3.

PFAFF šivalni stroji
so najboljši

za družinsko uporabo.
Šivajo, krpajo in vezejo.
Neprekosljivi za obrtne namene,
šivajo naprej in nazaj.

! Kroglasto ležišče !

Glavni zastopnik

Fr. Tschinkel

Ljubljana • Kočevje

Mestni trg 9. v gradu.
52-14

Z malo glavnicco

si je prav lahko zagoto-
viti dober obstanek z
ureditvijo manipulacije
z žganjem v malem ob-

segu, eventuelno z malim žgalnim kotlom v svrhu desti-
lacije žganja in specialitet likerjev. Navodila in namenu
primeren pouk brezplačen. — Dopisi naj se pošiljajo pod
„Lukrativ št. 127“ na anončno ekspedicijo Ed. Braun,
Dunaj, I., Rotenturmstrasse 9.

Zakonito zavarovano.
Vsako ponarejanje in ponatiskovanje kaznjivo.

Edino pravi je

Thierryjev balzam

le z zeleno znamko z nuno.

Staroslaven, neprekosljiv zoper mo-
tenje prebavljanja, krče v želodcu, ko-
liko, prehlajenje (katar), prsne bolezni,
influenca itd. itd.

Cena: 12 malih ali 6 dvojnati steklenic ali 1 velika po-
sebna steklenica s patent. zamaškom K 5.— franko.
Thierryjevo centifolijsko mazilo splošno znano kot „non plus ultra“
za vse še tako zastarane rane, vnetja, poškodbe, ture in
otekline vseh vrst. — Cena: 2 lončka K 3-60 franko raz-
pošilja le proti predplači ali povzetju 37

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini.

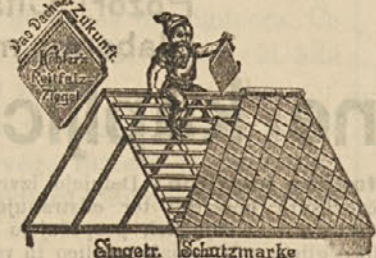
Brošuro s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko.
Dobiva se skoro v vseh lekarnah in medicin. drogerijah.

Odlikovana

v Parizu s častnim
križcem, diploma in
zlato medaljo.

Patentirana

v 30 državah.

Streha prihodnosti!

Cementna zarezna strešna opeka

iz portland-cementa in peska

Praktična! Lepa!

Trpežnejša in bolj lahka streha, kakor iz
vsake druge vrste strešnih opek iz ilovice.

Edini izdelovatelj za Kranjsko:

Janko Traun

izdelovatelj cementnin na Glincah
pri Ljubljani.

Razpošiljanje blaga
na vse kraje sveta!

Najcenejša, največja
ekspozitna trdka!

H. Suttner urar **Ljubljana**

priporoča svojo veliko, izborno zalogo finih

švicarskih ur

brilantov, zlatnine in srebrnine v ve-
liki izberi po najnižjih cenah.

V dokaz,

da je moje blago res fino in dobro,
je to, da ga razpošiljam po celem
svetu. Na stotine pohvalnih pisem je vsakomur prosto-
voljno na ogled, da se lahko sam prepriča.

Prosim, zahtevajte veliki novi cenik, ki se
pošlje zastonj in poštne prosto. 26-14

Kakšno lastnost ima

pravi „Franckov“ dodatek k kavi
zraven svojih kakovostnih prednosti?

Da isti predstavlja izrečen

narodni proizvod čistejše kakovosti, ker se je poljedelstvo
s : cikoriijinimi : koreninami, katere se pri izdelovanju kot surovina pora-
bijo, po velikem naporu ter mnogostranskih žrtev tvrdke Henrik Francka
Sinovi upeljalo in udomačilo že tekom nekaterih desetletij tudi v deželi, tako
da se pokrije danes že vsa potreba v surovini potom domačega poljedelstva,

Pravi „Franckov“ dodatek k kavi je torej
narodni izdelek, kateri je prinašal poljedelstvu, ker je z
istim v ozki zvezi, znamenite koristi ter nove vire zaslužka.

Da se zamore le relativno-skromnemu obsegu v deželi opravljenemu, še
dosti dobička donajajočemu obdelovanju cikorije — s katerim je seveda
v nekaterih krajih žalibog še pičlo použitje kavinih surogatov v razmerju — po-
deliti gosp. sadilcem cikorije zaželjeno večjo razširjenost, želelo bi se, da se ta
priznani ter s poljedelstvom tako blizu sprijaznjeni

narodni proizvod: pravi „Franckov“ dodatek k kavi,
od gosp. trgovcev, kakor posebno tudi od cenjenih konsumentov kot domači iz-
delek podpira in se mu dá prednost pred izdelkom iz tujedeželnih surovin, pri
čemur izvrstna kakovost trgovcu zadovoljnost svojih odjemalcev jamči in njego-
vemu priporočevanju dela čast.

Pri kupovanju

pravega „Franckovega“ dodatka k kavi
pa prosimo, da se opazuje velika previdnost ter se tudi
služkinjam in kupčevalkam pusti v znožju zaznamovane
varstvene znamke in naš podpis dobro zapomniti, kajti
naši izdelki se ponarejajo v zelo motljivih — posnemah —
ki so na videz enake, od drugih tovarn.

Spoštovanjem

Varstvena znamka.

Varstvena znamka.

Varstvena znamka.

Henrik Francka Sinovi
Zagreb.